

– Metodika navrhovania hydroekologických plánov.

Prediskutovali sa súčasne i očakávané konflikty vodného hospodárstva a ochrany prírody na Slovensku v súvislosti s vodnými dielami Gabčíkovo, Wolfstahl a Žilina, kanálom Dunaj-Odra-Labe a revitalizáciou starých korýt Váhu, Hronu a Ipľa.

Konkrétnym výsledkom diskusií o stratégii ochrany a obnovy prírodných hodnôt vodných tokov a mokradí na Slovensku bolo založenie nezávislého a otvoreného združenia slovenských mimovládnych organizácií, hnutí, združení, skupín a jednotlivcov pod názvom Slovenská riečna sieť (SRS).

Cieľom činnosti SRS je:

1. systematicky prispievať k obnove ekologickej funkcie vodných tokov a kvality vody vyhovujúcej ekologickým kritériám,

2. vytvoriť podmienky na obnovenie prírodného stavu ekosystémov vodných tokov a ich okolia (blízkeho tomu, v akom sa nachádzali pred antropickými zásahmi),

3. hľadať alternatívy využívania prírodného potenciálu vodných tokov a mokradí, ktoré sú v súlade s princípmi trvale udržateľného rozvoja,

4. zlepšovať informovanosť širokej verejnosti o súčasnom stave vodných tokov, jeho príčinách a dôsledkoch, s dôrazom na systematickú výchovu a vzdelávanie.

Z rokovania vyplynulo niekoľko záverov a odporúčaní:

- Usporiadať seminár k problematike ochrany biodiverzity na Slovensku za účasti vedeckých inštitúcií, štátnej ochrany prírody, štátnej správy a mimovládnych organizácií.

- Usporiadať seminár k problematike ochrany vodných tokov na Slovensku za účasti odborných a výkonných zložiek, ako aj mimovládnych organizácií, s cieľom poukázať na možné alternatívy riešenia.

- Kontaktovať sa s kľúčovými štátnymi orgánmi - Ministerstvom životného prostredia SR a Ministerstvom pôdohospodárstva SR, informovať ich o seminári a jeho záveroch a napomáhať pri presadzovaní legislatívneho zabezpečenia ochrany a obnovy prírodného bohatstva.

Mária Turiničová

Ekologické adhezívum na morenie osív

V poľnohospodárskej praxi sa morenie osív používa ako ochrana proti chorobám a škodcom a je základom budúcej úrody.

Technológia morenia prešla vývojom od suchého spôsobu po morenie mokrou cestou; spočiatku sa používali organické rozpúšťadlá, neskôr vodné disperzie, napr. HYDROCOL - Kolín i vodné roztoky adhezíva EKOKRUST-SAV. Mnohé doteraz používané adhezíva (látky zvyšujúce priľnavosť), najmä disperzné, príp. roztoky moridiel, obsahujú z ekologického hľadiska neúnosný počet pomocných látok, ktoré sa často pri schvaľovaní procesu neuvádzajú.

Použitie adhezív ako vodných disperzií alebo vodných roztokov má viacero nevýhod. Azda najväčšou z nich je skutočnosť, že sa vlastne skladuje okolo 50-70 % vody alebo iných rozpúšťadiel. Z ekonomického hľadiska treba brať do úvahy energetickú náročnosť, náklady na prevoz, návratnosť prázdnych nádob, skladovacie priestory a i., cena takéhoto adhezíva je teda vysoká. V laboratóriu Ústavu krajinnej ekológie SAV v Bratislave sme sa preto v druhom polroku 1992 zaoberali prípravou ekologického adhezíva v tuhej forme, rozpustného vo vode. Nadviazali sme pritom na program EKOKRUST - vodný roztok kopolyméru, ktorý vytvára na povrchu osiva tvrdý, nelepivý, vo vode rozpustný povlak. V súčasnosti je už laboratórne pripravený tuhý preparát, ktorý možno kombinovať farebne, prípadne s biopolymérmi. Biopolyméry zlepšujú povrchové vlastnosti adhezíva sieťovaním, distribúciou

moridla na povrchu osiva a trhavými vlastnosťami. Prípravok sa v laboratóriu ÚKE SAV odskúšal na klíčivosť podľa ČSN 46 06 10.

Tab. Porovnanie % klíčivosti neošetreného a ošetreného osiva

Osivo	Kontrola %	Adhezívum s farbou %
Jačmeň Perun OR	95	96
Pšenica Ilona OR	96	96
Raž Daňkovské nové	91	91
Kukurica C 215 H	94	93
Hrach Olivín OR	87	90
Lan Belinka OR	87	84
Cukrovka Remona H	90	89

Výsledky potvrdili, že prípravok nemá na klíčivosť osiva nepriaznivý vplyv. Veľké možnosti úspor sa ukazujú pri transporte i pri skladovaní aj pri nízkych teplotách. Rovnako balenie je oproti doterajším preparátom roztokov adhezív jednoduchšie.

Chýbajú ešte overovacie pokusy v poloprevádzkových, resp. prevádzkových podmienkach. Ak sa nájde výrobca, veríme, že nové adhezívum bude slúžiť našej poľnohospodárskej praxi a dá sa uvažovať aj o možnosti exportu.

Jaroslav Majer
Mária Kubečková

„Celosvětové znečišťování vod je sebevražda, kterou lidstvo páchá vlastním přičiněním. Dosud jsme nepochopili, co to vlastně špiněním, zanášením a otrávením vody ničíme. Voda - to je přece H₂O a dá se vyrobit z vodíku a kyslíku. Ale „živá“ voda není jen H₂O. Obsahuje nesčetné množství živých organismů, pro které je životním prostředím. Voda je výsledkem jejich jednoty, výsledkem rovnovážné symbiózy živočichů a rostlin. Víme, jak snadno se dá tato jednota zničit, a přece pořád zavíráme oči před jejím porušováním.“

Konrad Lorenz